

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหา

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 หมวดที่ 1 ความมุ่งหมายและหลักการ มาตรา 6 ได้กำหนดไว้ว่าการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม มีจริยธรรม วัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545, หน้า 5) ในหมวดที่ 4 มาตราที่ 24 กำหนดให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการ จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง โดยผสมผสานความรู้ด้านต่าง ๆ รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545, หน้า 14) และในหมวดที่ 9 เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา มาตรา 64 รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการผลิต และพัฒนาเรียน ตำรา หนังสือทางวิชาการ สื่อสิ่งพิมพ์อื่น วัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาอื่น โดยเร่งรัดพัฒนาขีดความสามารถในการผลิต จัดให้มีเงินสนับสนุนการผลิตและมีการจูงใจแก่ผู้ผลิต และพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545, หน้า 37)

นอกจากนั้นแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 - 2554) ได้ชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการปรับเปลี่ยนจุดเน้นในการพัฒนาคุณภาพคนในสังคมไทย ให้มีคุณธรรมและมีความรอบรู้อย่างเท่ากัน ให้มีความพร้อมทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และศีลธรรม สามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงเพื่อนำไปสู่สังคมฐานความรู้ได้อย่างมั่นคง แนวทางพัฒนาคนดังกล่าวมุ่งเตรียมเด็กและเยาวชนให้มีพื้นฐานจิตใจที่ดีงาม มีจิตสาธารณะ พร้อมทั้งมีสมรรถนะ ทักษะความรู้พื้นฐานที่จำเป็นในการดำรงชีวิต อันจะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศแบบยั่งยืน (สภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2549) ซึ่งแนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการในการพัฒนาเยาวชนของชาติเข้าสู่โลกยุคศตวรรษที่ 21 โดยมุ่งส่งเสริมผู้เรียนมีคุณธรรม รักความเป็นไทย ให้มีทักษะการคิดวิเคราะห์ สร้างสรรค์ มีทักษะด้านเทคโนโลยี สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมโลกได้อย่างสันติ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความ เป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย อันมี พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษา และ การประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อ ว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ (สำนักงานเขตพื้นที่กำแพงเพชร เขต 2 กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, หน้า 5) การจัดการศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสตร์ วัฒนธรรม ระดับชั้น ประถมศึกษา (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6) สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม มาตรฐาน ส 1.1 รู้และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสนา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนา ที่ตนนับถือและ ศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้องยึดมั่นและปฏิบัติตามหลักธรรม เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข มาตรฐาน ส 1.2 เข้าใจ ตระหนักและปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดี และธำรงรักษาพระพุทธศาสนา คือศาสนาที่ตนนับถือ (สำนักงานเขตพื้นที่กำแพงเพชร เขต 2 กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, หน้า 13)

โลกในยุคโลกาภิวัตน์ มีส่วนทำให้มนุษย์หันมาฟังและดู มากกว่าการอ่าน ซึ่งทำให้ จินตนาการของมนุษย์ถดถอยลงทำให้คนรุ่นใหม่ขาดทักษะ ในเรื่องของการใช้ภาษาอย่างมี ประสิทธิภาพเป็นอย่างมาก วิธีการแก้ไขที่มีประสิทธิภาพที่สุดคือ จะต้องแก้ปัญหาเสียตั้งแต่ต้นคือ การหล่อหลอมความคิดเด็กรุ่นใหม่ให้มีนิสัยภูมิใจมีความเป็นคนไทย ซึ่งจะเกิดขึ้นได้โดยการ ปลูกฝังให้เด็ก ๆ มีนิสัยรักการอ่านและใฝ่หาความรู้อยู่เสมอ การพัฒนาคนให้มีคุณภาพสูงนั้น จะต้องใช้กระบวนการทางการศึกษาเป็นหลัก คนที่ได้รับการศึกษา เท่านั้นจึงจะเป็นผู้ที่คิดเป็นทำ เป็นและแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างชาญฉลาด และคนที่ฉลาดได้นั้นก็ต้องเป็นคนที่อ่านมากเป็น พิเศษ เพราะการอ่าน เป็นการสั่งสมความรู้ความคิดและประสบการณ์ให้เกิดมุมมองในการพัฒนา ความรู้ ความคิด และประสบการณ์ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง สังคม และประเทศชาติได้ดีที่สุด (ถวัลย์ มาศจรัส, 2538, หน้า 10)

หนังสืออ่านเพิ่มเติมจัดเป็นหนังสือเสริมประสบการณ์ชนิดหนึ่ง มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ ความรู้ที่ถูกต้อง เหมาะสมและสอดคล้องกับความสนใจของเด็ก มีความแตกต่างไปจากหนังสือ แบบเรียน โดยช่วยขยายเนื้อหาและยังมีภาพประกอบทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจได้กว้างขวางขึ้น ดีขึ้น และง่ายขึ้นสร้างเสริมนิสัยรักการค้นคว้าและพัฒนาการอ่าน ทำให้เด็กสามารถอ่านได้อย่าง อิสระไม่จำกัดสถานที่ เป็นการสร้างเสริมลักษณะนิสัย ให้รักการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง

ฝึกทักษะในการอ่านอยู่เสมอ รวมทั้งยังเป็นการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์อีกด้วย (บันลือ พงกษะวัน, 2524, หน้า 58) หนังสืออ่านเพิ่มเติม เป็นสื่อสำคัญ ของการจัดการเรียนรู้ ตามหลักสูตรขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ที่กระทรวงศึกษาธิการได้สนับสนุนให้ ครู บุคลากรทางการศึกษาจัดทำขึ้น เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน (ถวัลย์ มาศจรัส, 2548, หน้า 3)

จากความสำคัญข้างต้น สภาพปัจจุบันที่ผู้วิจัยทำการสอน เป็นครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลสรุปผลสัมฤทธิ์ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม พบว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าเป้าหมาย โดยเฉพาะในสาระพระพุทธศาสนาตำราย่อยละ 71 จาก การวิเคราะห์ ดังนั้นผู้วิจัยมีความตระหนักที่จะพัฒนานักเรียนในด้านคุณธรรม ของพระพุทธศาสนา โดยจัดทำหนังสืออ่านเพิ่มเติมเพื่อส่งเสริมคุณธรรมชุดหลักธรรมนำชีวิต สาระพระพุทธศาสนาซึ่งเป็นสื่อที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในเรื่องหลักธรรม คำสอนของพระพุทธศาสนา นำไปสู่การเรียนรู้อย่างมีคุณค่า ปฏิบัติให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่าน

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพหนังสืออ่านเพิ่มเติม ชุดหลักธรรมนำชีวิต สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการเรียน โดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม ชุดหลักธรรมนำชีวิต สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
3. เพื่อประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหนังสืออ่านเพิ่มเติม ชุดหลักธรรมนำชีวิต สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ความสำคัญของการวิจัย

1. ได้หนังสืออ่านเพิ่มเติมประกอบการเรียนการสอน ชุดหลักธรรมนำชีวิต สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีประสิทธิภาพ 80/80
2. นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักธรรมสำคัญทางพระพุทธศาสนา
3. มีหนังสือที่เป็นสื่อการเรียน การสอน ที่ส่งเสริมนิสัยรักการอ่านและรู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ต่อการเพิ่มพูนความรู้แก่ตนเอง
4. เป็นแนวทางสำหรับสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมสำหรับนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษา

ขอบเขตของการวิจัย

ผู้ศึกษาแบ่งการวิจัยออกเป็น 3 ขั้นตอน โดยกำหนดขอบเขตในแต่ละขั้นตอนออกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านแหล่งข้อมูล ด้านเนื้อหา และด้านตัวแปร ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสร้างและหาประสิทธิภาพหนังสืออ่านเพิ่มเติม ชุดกิจกรรมนำชีวิตสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

1. ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความเหมาะสมของหนังสืออ่านเพิ่มเติม ชุดกิจกรรมนำชีวิต สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

2. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 โรงเรียนวัดพิบูลทอง อำเภอคลองขลุง จังหวัดกำแพงเพชร กลุ่มเล็ก จำนวน 3 คน กลุ่มกลางจำนวน 9 คน โดยใช้ นักเรียนเก่ง ปานกลาง อ่อน อย่างละ 3 คน กลุ่มใหญ่ จำนวน 30 คน ในการหาประสิทธิภาพ หนังสืออ่านเพิ่มเติม ชุดกิจกรรมนำชีวิต สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตามเกณฑ์ 80/80

ขอบเขตด้านเนื้อหา

หนังสืออ่านเพิ่มเติม ชุดกิจกรรมนำชีวิต สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่สร้างขึ้นนี้ใช้เนื้อหา จากสาระพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ในสาระที่ 1 มาตรฐาน ส 1.1 มาตรฐาน ส 1.2 และตัวชี้วัด ประถมศึกษาปีที่ 6 โดยนำมาวิเคราะห์เนื้อหา เพื่อนำไปสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม จำนวน 5 เรื่อง ดังนี้

เรื่องที่ 1 อุดมเด็กดี

เรื่องที่ 2 สุภาวดีผู้ใจบุญ

เรื่องที่ 3 คุณครูจรัลผู้หวังดี

เรื่องที่ 4 ตามีกับตามาก

เรื่องที่ 5 ชีวิตจำสหมาย

ขอบเขตด้านตัวแปร

1. ความเหมาะสมของหนังสืออ่านเพิ่มเติม ชุดกิจกรรมนำชีวิต สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

2. ประสิทธิภาพของหนังสืออ่านเพิ่มเติม ชุดกิจกรรมนำชีวิต

ขั้นตอนที่ 2 การทดลองใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม ชุดหลักธรรมนำชีวิต สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 โรงเรียนบ้านหนองโมก อำเภอคลองขลุง จังหวัดกำแพงเพชร 1 ห้องเรียน จำนวน 16 คนได้มาโดยวิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

ขอบเขตด้านเนื้อหา

หนังสืออ่านเพิ่มเติม ชุดหลักธรรมนำชีวิต สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 5 เรื่อง

ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรต้น ได้แก่ การเรียนโดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม ชุดหลักธรรมนำชีวิต

ตัวแปรตาม ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ขั้นตอนที่ 3 ประเมินความพึงพอใจที่มีต่อหนังสืออ่านเพิ่มเติม เพื่อส่งเสริมคุณธรรม ชุดหลักธรรมนำชีวิต สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 โรงเรียนบ้านหนองโมก อำเภอคลองขลุง จังหวัดกำแพงเพชร 1 ห้องเรียน จำนวน 16 คน

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยมุ่งประเมินความพึงพอใจที่มีต่อหนังสืออ่านเพิ่มเติม ชุดหลักธรรมนำชีวิต สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้แบบประเมินที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน

1. ความพึงพอใจต่อเนื้อหา
2. ความพึงพอใจต่อลีลาการเขียนและวิธีการนำเสนอเรื่อง
3. ความพึงพอใจต่อองค์ประกอบรูปเล่มการพิมพ์

ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรต้น ได้แก่ การเรียนโดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม ชุดหลักธรรมนำชีวิต

ตัวแปรตาม ได้แก่ ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนโดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม ชุดหลักธรรมนำชีวิต

ระยะเวลาการศึกษาค้นคว้า

การดำเนินงานการทดลองใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติมชุดหลักธรรมนำชีวิต ใช้ระยะเวลาตั้งแต่ 21 กุมภาพันธ์ 2554 ถึงวันที่ 21 มีนาคม 2554

นิยามศัพท์เฉพาะ

หนังสืออ่านเพิ่มเติมชุดหลักธรรมนำชีวิต หมายถึง หนังสือที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นเพื่อใช้ประกอบการสอน ชุดหลักธรรมนำชีวิต สาระพระพุทธศาสนา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา จำนวน 5 เรื่อง คือ เรื่องที่ 1 อุดมเด็กดี เรื่องที่ 2 สุกาวดีผู้ใญ่บุญ เรื่องที่ 3 คุณครูจรัสผู้หวังดี เรื่องที่ 4 ตามีกับตามาก เรื่องที่ 5 ชีวิตจำสมหมาย

ประสิทธิภาพหนังสืออ่านเพิ่มเติม หมายถึง ระดับความสามารถของการใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม ชุดหลักธรรมนำชีวิต สาระพระพุทธศาสนา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นโดยให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างใช้อ่านแล้วทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ ผ่านเกณฑ์ 80/80

80 ตัวแรก หมายถึง ร้อยละคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80 จากการทำแบบทดสอบทำายบทเรียนในหนังสืออ่านเพิ่มเติมชุดหลักธรรมนำชีวิต

80 ตัวหลัง หมายถึง ร้อยละคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80 จากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในหนังสืออ่านเพิ่มเติม ชุดหลักธรรมนำชีวิต

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ผลการเรียนด้านความรู้ที่เกิดจากการใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม ชุดหลักธรรมนำชีวิต สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากการใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 30 ข้อ

ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหนังสืออ่านเพิ่มเติม หมายถึง ความรู้สึกทางบวกของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 ที่มีต่อหนังสืออ่านเพิ่มเติม ชุดหลักธรรมนำชีวิต สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

สมมุติฐานของการวิจัย

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนโดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม ชุดหลักธรรมนำชีวิต สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สูงกว่าก่อนการเรียน โดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม ชุดหลักธรรมนำชีวิต